

37(497.1)
(094.5)

Поштарина

Год. IX.

Нови Сад I. 1929.

плаћена

Број 1.

ЗБИРКА

ЗАКОНА, МИНИСТАРСКИХ НАРЕДАБА
И УРЕДАБА

И

ЗБИРКА

ОДЛУКА ВИШИХ СУДОВА
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

IX.

1929.

УРЕДНИК И ИЗДАВАЧ:

Др. Никола Ј. Игњатовић

председник Апелационог Суда у Н. Саду

Садржина: 1. Закон о Судијама редовних судова.

Садржина: 1. Дисц. ствар. — 2. Аграрна реформа. Пазакуп. —
3. Наредба 4420/1918. Укидање заједнице. Наследно
право последњег места редовног становања. —
4. Менично право. 5. Тргов. фирма. — 6. Искључиво
право продаје.

ШТАМПАРИЈА БРАЋЕ ГРУЈИЋА У НОВОМ САДУ.

Милетићева ул. 23.

Председник Апелационог Суда у Н. Саду

Број. Предс. I. Б. 31-1928.

Неки од гг. судија подручних ми судова, своје молбе ради премештаја и постављања не подносе прописаним службеним путем, већ их подносе непосредно Министарству Правде.

Овакав поступак коси се са наредбом Министарства Правде од 30. новембра 1925. године, издатом под бројем 78.555., по којој се молбе ради премештаја и постављања безусловно имају поднети службеним путем т. ј. преко председника Окружних Судова и овог Председништва, као што то иначе прописује и Наредба бр. 7129/1906. Мин. Правде.

Пре но што би горња пропуштања гг. подручних судија учинио предметом надзорног поступка, најстрожије наређујем, да се чланови подручних судова, у будуће имају придржавати горњих прописа, дакле да са вишим властима имају службено општити само преко старешине надлештва, што ће рећи, да судије среског суда имају поднети своје молбе путем свога старешине среског суда, а судије Окружног Суда преко Председника Окружног Суда. Председнике Окр. Судова пак умољавам, да непосредно њима поднесене или од стране старешина подручних им среских судова, ради даљег подастирања достављене молбе подастру овом Председништву ради подношења Министарству Правде.

Уједно умољавам гг. Председнике, да ово моје наређење у свом делокругу саопште подручним судовима, и да ми о учињеном поднесу извештај у року од 15 дана.

Нови Сад, 19. маја 1928.

Др. Никола Игњатовић
председник

Председник Апелационог Суда у Н. Саду

Предс. I. Б. 60-1927.

Из поднешених извештаја Господе Председника Окружних Судова, о прегледу подручних судова, уверио сам се, да се нижи судови не придржавају тачно пословних правила, па често ни законских прописа. Наиме код многих судова је случај:

- 1) да се протоколисање аката остави за други дан;
- 2) да у дневнику за изасланства (ексмисије) често није испуњена рубрика, где се има убележити свота дневница и путних трошкова;
- 3) да се на концепту отправака не прибележава име онога, ко је сравнио и преписао отправак;
- 4) да поштанске књиге нису оверене и да им стране нису означене бројем;
- 5) да се нацрти у грунтовне мапе у опште не уцртавају; и
- 6) да се призиви благовремено не шаљу призивном суду на решавање.

Како се горњи поступци евидентно косе са одредбама постојећих пословних правила односно закона, то сматрам за потребно, да скренем пажњу подручних судове на односне правне прописе, које се имају безусловно примењивати.

§. 22. Пословних Правила изречно наређује, да се поднесци имају увести у главни регистар *оног истог дана*, када су приспели, - и да се за идући дан не сме оставити регистравање чак и оних списа, који су после закључног сата, и то радним даном после 1. сата, а недељом и празником пре подне после 11. сати приспели поштанском књигом или предајном књигом од других власти.

§. 63. Пословних Правила за среске судове, односно §. 64. Пословних Правила за Окружне судове јасно наређује, да се о изасланству има водити дневник, у који се по обрасцу Бр. XXX. у 7. рубрику има увести дневница и путни трошак изасланика. Иначе по овом предмету већ сам упутио нижим судовима распис под бројем Предс. Б. I. 34.-1927.

§. 71. Пословних Правила захтева, да се на концепт отправака прибележи име онога, ко је сравнио отправак. Интенција овога прописа та је, да би се у случају потребе могло установити одговорно лице.

По §-у 18. Пословних Правила: поштанска прикљичка састоји се из листова, означеним бројем и прописним јемствеником, који је на оба краја запечаћен званичним печатом дотичног суда. Пријемну поштанску књигу ваљано потписом председника односно старешине дотичног суда.

Што се тиче уцртавања нацрта (скица) у грунтозне мапе има се строго поступити по наредби Министра Правде бр. 3834/1888.; а што се тиче најпосле подастирања призива вишим судовима, има се поступити по §-у 483. Гпп. односно по мом распису, издатом дне 9. септембра 1927. г. под бројем Предс. I. Б. 49-1927.

Када према своје законском праву надзора скрећем пажњу г. Председника на горе изложено, уједно га умољавам да овај мој распис саопшти г. г. судијама подручних судова и да у интересу отклањања споменутих неправилности, неодложно учини потребно расположење и у свом делокругу.

О учињеном има ми се поднети извештај у року од 15. дана.

Нови Сад, 14. новембра 1927. год.

Др. Ника Игњатовић
председник

У пажњу г. г. претплатницима!

Отварајући претплату за IX. годину, умољавамо све наше п. претплатнике, да нам на име претплате за 1929. годину изволе платити Дин. 120.— још током месеца јануара, јер је претплата за целу годину платива тога месеца.

Уједно и овим путем позивамо оне наше п. претплатнике, који још ни до данас нису исплатили претплату за 1928. г., да изволе то одма учинити, јер наш је часопис упућен једино на претплату.

Најзад саопштавамо, да се још могу добити „Збирке“ из 1924—1928. г. свака по Дин. 120.

Нови Сад, 15. јануара 1929. г.

Уредништво „Збирака“

Шв. ф. еп/281

ЗБИРКА
ЗАКОНА,
МИНИСТАРСКИХ НАРЕДАБА
И УРЕДАБА

КРАЉЕВИНЕ
СРБА, ХРВАТА и СЛОВЕНАЦА

IX.
1929.

Уредник и издавач:

Др. НИКОЛА Ј. ИГЊАТОВИЋ

председник Апелационог Суда у
Новом Саду

НОВИ САД
ШТАМПАРИЈА БРАЋЕ ГРУЈИЋ
1929.

1.

МИ

АЛЕКСАНДАР I.

по милости Божјој и вољи Народној
Краљ Срба, Хрвата и Словенаца

проглашујемо и објављујемо свима и свакоме да је Народна Скупштина Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца на своме 85. редовном састанку одржаном 2. августа 1928. године у Београду, решила и да смо Ми потврдили и потврђујемо

ЗАКОН

о

Судијама редовних судова

који гласи:

ГЛАВА I.

Погодбе за стицање положаја.

Члан 1.

За судију сматра се лице, које је по прописима овог Закона постављено за судију среског суда или за судију или председника окружног или трговачког суда или за судију, потпредседника или председника Апелационог и Касационог Суда.

Члан 2.

Судија може бити сваки држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, који је као редовни слушаца свршио правни факултет и положио судијски или адвокатски испит, има 26 година живота и испуњава опште законске услове за државну службу.

Женска лица не могу бити судије.

Члан 3.

За судију среског суда може бити постављен онај који је провео, после судијског испита, најмање годину

*

дана у суду, а за судију окружног суда онај, који је, после судијског испита, провео у суду најмање две године.

За председника у окружним и трговачким судовима и за судије у Апелационим Судовима поред услова из чл. 2. тражи се још и то, да су та лица :

служила најмање три године као редовни професори права на Универзитету, или да су служила најмање пет година као судије окружних, трговачких или среских судова; или као секретари виших судова; или као државни тужиоци или њихови заменици; или као управници казвених завода; или као инспектори или начелници Министарства Правде; или као ванредни професори права на Универзитету; или да су:

радила најмање седам година као адвокати или као секретари Министарства Правде.

Члан 4.

За председнике и потпредседнике у Апелационом Суду, председника, потпредседнике и судије у Касационом Суду, поред услова из члана 2. тражи се још и то, да су та лица :

служила најмање пет година као редовни професори права на Универзитету; или као судије Апелационог Суда; или као председници окружних или трговачких судова; или као виши државни тужиоци или њихови заменици; или да су:

служила најмање 10 година као судије окружних, трговачких или среских судова; или као државни тужиоци или њихови заменици; или као управници казвених завода; или као инспектори или начелници Министарства Правде; или као ванредни професори права на Универзитету; или да су радила најмање дванаест година као адвокати.

Члан 5.

За квалификацију по члану 3. и 4. овога закона године проведене на разним положајима срачунавају се, ако се тим наређењима тражи подједнак број година за те положије, а ако није одређен подједнак број година,

онда се године проведене на тим положајима сразмерно срачунавају и допуњују.

Члан 6.

Не могу бити бирани нити постављени за председника, потпредседника или судију ма кога суда они који су судском пресудом осуђени за кривично дело с којим је везан губитак грађанске части, или су пресудом осуђени на губитак грађанске части, па ма је доцније и повратили; као ни они који су пресудом дисциплинског суда отпуштени из државне службе, или који су пресудом редовних судова осуђени на лишење звања или на казну лишења слободе с којом је по закону везан губитак државне службе за кривична дела која су потекла из нечасних побуда.

Члан 7.

Судије при ступању на дужност полажу пред старешином ову заклетву:

„Ја Н. Н. заклињем се свемогућим Богом да ћу владајућем Краљу веран бити, да ћу дужност своју тачно и савесно извршивати и да ћу се при изрицању правде једино закона држати. Тако ми Бог помогао.“

Старешине среских судова полажу ову заклетву пред председником надлежног окружног суда, а председници окружних и трговачких судова и потпредседници Апелационих Судова пред председником надлежног Апелационог Суда.

Председници Апелационих и потпредседници Касационог Суда полажу ову заклетву пред председником Касационог Суда, а председник Касационог Суда пред Министром Правде.

ГЛАВА II.

Судијски испит.

Члан 8.

Право на полагање судијског испита има сваки онaj, који уз друге законске услове за државну службу докаже, да је, пошто је свршио правни факултет и положио испите као редовни слушалац, служио три године у суд-

ској струци; или да је служио две године у судској струци и три године у административној служби, или у сталној служби код адвоката као адвокатски приправник две године и једну годину у судској струци; или да је три године служио код државног правобраништва или државних заступништава, или био доцент правног факултета и служио једну годину у судској струци.

Судијска приправна служба вршиће се тако да се кандидат извежба у свима грађанско-правним и кривично-правним судским пословима, као и да се упозна са вођењем послова судске писарнице.

Ближе одредбе о вршењу судијске приправне службе прописаће Министар Правде.

Члан 9.

Судијски испит полаже се у Апелационом Суду пред испитним одбором, који се састоји из председника и четири члана, од којих мора бити један адвокат.

Молбе за полагање испита подносе се Апелационом Суду непосредно или преко председника окружног суда у чијем подручју кандидат служи. Уз доказе о условима из чл. 8. кандидат полаже за председника, чланове испитног одбора и записничара прописани хонорар.

На крају сваке године за наредну годину Министар Правде поставља председника овог одбора, чланове и њихове заменике. Чланови испитног одбора постављају се из реда судија Апелационог Суда, а члана адвоката предлаже Министру Правде Адвокатска Комора из места Апелационог Суда.

Комора ће предложити Министру Правде четири кандидата.

Председник испитног одбора је председник Апелационог Суда или његов заменик.

Хонорар члановима испитног одбора и записничару прописује се правилником о полагању судијског испита.

Ако се покаже потреба да се који члан редовни или заменик замени другим чланом одбора, ову ће замену извршити председник Апелационог Суда из судија

Апелационог Суда односно адвоката предложених од стране Адвокатске Коморе.

Члан 10.

Испит је јаван и држи се у згради Апелационог Суда.

Кандидат на испиту треба да покаже довољно теоријско и практично разумевање законских прописа материјалне и формалне природе из приватно-правне и кривично - правне области, као и познавање државног Устава и административног уређења државе.

Испит се састоји из писменог и усменог испита.

Писмени испит састоји се из једног писменог задатка из области материјалног или процесног приватног и једног писменог задатка из области материјалног или процесног кривичног права. Овај је испит тајан за време израде задатка.

Члан 11.

Кандидат је положио испит, ако за то гласа већина чланова комисије. Гласање је тајно.

Оцене су: „положио“ или „није положио“.

Ако је оцена „положио“, комисија може, ако се сви чланови сагласе, дати оцену: „врло добро“ или „одлично“ положио.

Кандидат који није положио испит може га полагати после шест месеца.

Ко и по други пут не положи испит, може га полагати само још једанпут и то по истеку једне године од дана другог испита.

Члан 12.

Министар Правде по саслушању чланова испитних одбора прописује правилник о полагању овог испита.

ГЛАВА III.

Бирање и постављање судија.

Члан 13.

За свако упражњено судјско место среског, трговачког и окружног суда и старшине среског суда

Министар Правде расписује стечај преко „Службених Новина“. Ближа наређења о овом стечају прописује Министар Правде уредбом. Од пријављених кандидата надлежни окружни и Апелациони Суд, у својим општим седницама, изабраће по два кандидата, од којих ће Министар Правде једнога предложити Краљу на потврду. На случај да се за извесно судијско место не јави више од пет кандидата, избор ће извршити окружни и Апелациони Суд по службеној дужности из списка Министарства Правде.

Министар Правде предлаже Краљу председнике окружних и трговачких судова, председнике, потпредседнике и судије Апелационих Судова и судије Касационог Суда на основу избора судова надлежних по овом закону.

Министарство Правде водиће спискове лица која могу бити постављена за судије среских, окружних и трговачких судова као и за председнике, потпредседнике и судије Апелационог Суда и судије Касационог Суда. Ови спискови попуњаваће се по предлогу оних судова код којих дотични кандидат служи или на тражење самога кандидата, у коме случају имају се поднетя и потребни документи.

Министар Правде ће у почетку сваке године достављати препис ових спискова окружним и Апелационим Судовима, односно Апелационим Судовима и Касационом Суду, а у току године саопштаваће им све измене и допуне које се покажу.

За свако упражњено место председника окружних и трговачких судова и председника, потпредседника и судија Апелационих Судова, Касациони Суд у својој редовној општој седници, а надлежни Апелациони Суд у својој општој седници, предложиће сваки по два кандидата из списка Министарства Правде, од којих ће Министар Правде, једнога предложити Краљу на потврду.

За свако упражњено место судије Касационог Суда овај ће суд у својој редовној општој седници, из списка

кандидата који испуњавају услове, изабраги по четири кандидата, од којих ће Министар Правде једнога предложити Краљу на потврду.

Председника и потпредседнике Касационог Суда поставља Краљ на предлог Министра Правде, а по са слушању Министарског Савета, из реда судија Касационог Суда.

Члан 14.

Избор кандидата врши се тајним гласањем. Сваки гласач написаће на једном листићу име, презиме, звање или положај онога кандидата кога бира, па тај листић савити и спустити у кутију за гласање. Председник затим вади из кутије листиће, отвара их па из њих гласно чита имена која су записана, показујући листиће најстаријем и најмлађем судији по рангу ради контроле. Кад се ово сврши председник пребраја гласове и лица која имају апсолутну већину оглашава за изабране кандидате.

Члан 15.

Ако се при првом гласању не постигне апсолутна већина, онда се понавља тајно гласање. Ако се ни при овом гласању за које лице не добије апсолутна већина, онда се врши ужи избор између оних кандидата, који су имали највише гласова.

Ако се гласови поделе тако да двојица добију исти број, онда се за ту двојицу поново гласа, па ако и тада ни један не добије апсолутну већину, сматраће се за изабраног кандидата онај, који је по рангу старији.

Члан 16.

Кад се на начин изложен у чл. 14. и 15. изабере потребан број кандидата, саставиће се о томе записник, у коме ће се изложити цео ток избора. Записник ће потписати председник и судије које су у избору учествовале. У извештају који се подноси Министру Правде изнеће се који су кандидати бирани, са колико гласова и на ком гласању.

Члан 17.

Листићи којима је гласање извршено уништавају се одмах после свршеног избора у седници.

ГЛАВА IV.**Сталност судија.****Члан 18.**

Судије су независне. У изрицању правде они не стоје ни под каквом влашћу но суде по законима и имају право оцене законитости издатих уредаба.

Судије су у своме звању сталне и непокретне.

Судија не може бити лишен свога звања нити ма из кога узрока уклоњен са дужности и положаја против своје воље без правноснажне пресуде надлежног дисциплинског суда.

Судија не може бити тужен од приватних лица због кривичних дела, која је учинио према њима у своме судијском раду без одобрења надлежног суда (чл. 112. Устава и чл. 27.—34. овог Закона).

Члан 19.

Судија не може ма и привремено бити упућен на другу плаћену или неплаћену јавну службу без свога пристанка и одобрења Касационог Суда, изузимајући случај из § 11. закона о уређењу судова.

Судија се не може бавити занимањем које је у опреци с чашћу и достојанством његова положаја, или које би га могло спречавати у савесном и тачном вршењу службених дужности и довести у сумњу његову непристрасност. Оцена о овоме припада персоналном већу Касационог Суда.

Члан 20.

Судије ни једног Суда не могу се кандидовати за народне посланике у изборном округу своје територијалне надлежности (чл. 95, одељак 3. закона о држав-

ним чиновницима и чл. 73. Устава), нити узимати у опште учешћа на политичким зборовима или агитовати у партијске сврхе ма које партије ван изборног округа у коме се кандидују за народне посланике. Као територијална надлежност Касационог Суда сматра се подручје целе државе.

Судије који буду изабрани за народне посланике стављају се на расположење за време трајања мандата, а њихова се места попуњују.

Судије не могу у подручју свог суда, нити у другом изборном округу, ван овога у коме се кандидују за народне посланике, сазивати јавне партијске зборове и учествовати на њима, организовати и представљати политичке странке и групе, подносити кандидатске листе за општинске, среске, окружне, обласне и посланичке изборе и примати се за представнике речених кандидатских листа.

Судије не могу бити кандидовани за чланове обласне и среске скупштине (чл. 7. и 107. закона о обласној и среској самоуправи).

Судија који повреди прописе овога члана биће кажњен дисциплински.

ГЛАВА V.

Премештање судија.

Члан 21.

Судија може бити премештен само по молби или по писменом пристанку. Судија може бити унапређен само по писменом пристанку.

Осим тога судија може бити премештен из једног суда у други, односно стављен на расположење, кад се законодавним путем укине суд у коме је он судија, или се преиначи уређење тога суда тако, да се судско подручје измени, па се на овом установи нови суд, те се покаже потреба за размештај или смањење броја оних судова чије је подручје промењено.

У случајевима поменутих у другом одељку овог члана ставиће се судија на расположење, ако му се не може дати место у другом суду зато што нема празног места, а сам не пристаје да прими равно место у другој струци.

Судија који би био стављен на расположење прима све своје припадности за време од годину дана. Ако не би у томе року добио нов положај може бити стављен у пензију.

Члан 22.

Не могу бити судије у исто време у једном суду нити заједно судити сродници по крви у правој линији у коме било степену, у побочној до четвртог степена завршно, по тазбини или по крштењу до другог степена завршно, као ни пашенози чије су жене рођене сестре.

Кад се међу судијама појави овакво сродство, а не постигне се други споразум међу њима, премешта се онај судија који је дао повода сродству, а где таквог нема премешта се онај који је доцније за тај суд постављен.

Ако се таквом судији не може дати место у другом суду за то што нема празног места, а сам не пристаје да прими равно место у другој струци, онда се ставља на расположење, но мора му се дати прво празно одговарајуће судијско место.

Пропис чл. 21. последњи одељак вреди и овде.

ГЛАВА VI.

Пензионисање судија.

Члан 23.

Судија може бити у служби до навршетка 65. године свога живота, а председник и потпредседници Касационог суда, као и председници Апелационих Судова до навршетка 70. године. По навршетку ових година стављају се у пензију и без њихова пристанка.

Пре тога рока судија се може ставити у пензију

само по писменој молби кад телесно или душевно тако ослаби, да не може вршити своју дужност.

Пре означених година пензионисање се може извршити само за казну по изреченој пресуди дисциплинског суда за кривицу по овом закону (чл. 36. тач. 6.) Но у случају кад судија без знања непосредног старешине или надлежног одобрења, по властитој кривици, напусти службу и не јави се на дужност за десет дана, или се по одмору или осутству или премештају односно постављењу на ново звање, по властитој кривици, не јави на дужност за десет дана од кад је то био дужан учинити, судија по сили закона губи службу. Предлог за ово донеће персонално веће Касационог Суда.

Члав 24.

Кад судија телесно или душевно тако ослаби да не може трајно да врши своју дужност, персонално веће Касационог Суда учиниће предлог Министру Правде да га треба пензионисати.

За утврђивање телесне или душевне неспособности судије за службу једини је доказ образложено мишљење тројице надлежних лекара, које за преглед буде одредило персонално веће Касационог Суда, ако исто мишљење усвоји главни санитетски савет.

Члав 25.

Ако је судија провео 30 година у државној служби мора се ставити у пензију кад он то захтева.

Судија који буде пензионисан по својој молби из разлога наведених у чл. 23. нема права на адвокатуру

Члав 26.

Судија стиче право на пензију и добија 60% од своје плате и редовне станарине кад наврши 15 година службе која важи за пензију. Односно додатка на скупоћу вреде наређења која важе по закону о чиновницима грађанског реда.

За сваку даље започету годину повишава се пензија за 2% так, да онај који је навршио 35. годину службе, која важи за пензију, добије у име пензије целу плату и редовну станарину с осталим припадностима које је имао у часу пензионисања.

Но од специјалног судијског додатка који је примао у часу пензионисања, судија, ако је стављен у пензију пошто је навршио најмање 20 година ефективне службе, добија 50% специјалног судијског додатка; ако је стављен у пензију после навршених 25 година службе добија 60%, а после навршених 30 година службе 70% тог додатка, а после навршених 35 година службе цео додаток.

За пензију рачуна се и време које је судија провео на расположењу.

ГЛАВА VII.

Одговорност судија.

А. Пред редовним судом.

Члан 27.

За кривична дела по казненом закону учињена у вршењу службене дужности судија потпада под суђење редовних судова.

Редовни судови судиће и о накнади штете држави коју је судија учинио у службеној дужности грађанима злонамерно или из крајњег нехата, ако је држава у смислу чл. 18. Устава осуђена на плаћање накнаде, по тужби приватног лица за штету.

За отварање истраге због поменутих кривичних дела потребно је одобрење надлежног вишег суда (чл. 28. одељак I.

Све ово вреди и за лица која нису судије у смислу овог закона, а по закону о уређењу судова врше судијску дужност.

Члан 28.

Тражење одобрења да се против судије може отворити истрага због кривичних дела поменутих у чл. 27. одељак први, подноси тужилац надлежном Апелационом Суду, ако се тиче судије среског суда или председника и судије окружног и трговачког суда, а Касационом Суду ако се тиче судија, председника и потпредседника Апелационог или Касационог Суда.

Тужилац је дужан именовати судију кога тужи, јасно разложити зашто га тужи и поднети у изворнику или потврђеном препису доказе о његовој одговорности у колико тих доказа нема у самим списима предмета, који је дао повода за тужбу против судије.

Ако су докази сведоци, овда треба да овначи име и презиме свакога сведока, где се налази и шта ће који сведок сведочити.

Ово тражење подноси се у два примерка.

Кад грађанин подиже код суда тужбу за одштету против државе због штете коју му је нанео судија при вршењу службене дужности, онда ова тужба застарева за десет месеци (чл. 18. Устава), рачунајући од дана кад је одлука из које је штета произашла правно-снажном постала; а ако та одлука није оштећенику предата или ако је оштећење учињено каквом другом радњом или нерадњом, онда од дана када је оштећеник за оштећење сазнао. За доказивање ове чињенице може се тужилац послужити свима предвиђеним доказним средствима. Судија се може овом застарелашћу, у парници државе против њега, бранити све док одлука којом је осуђен не постане правно-снажна.

Члан 29.

Надлежни Апелациони или Касациони Суд, коме је поднето поменуто тражење има у смислу чл. 28. да реши: да ли има довољно основа да се судија тужи редовном суду за кривично дело.

Члан 30.

Надлежни суд, кад прими ово тражење, за пет дана од пријема доставиће препис његов туженику на одговор и одредиће му за то рок који не сме бити краћи од 20 ни дужи до 30 дана.

Кад одређени рок прође, надлежни Апелациони Суд у општој, а Касациони Суд у пуној седници, а ако се тражење тиче председника и потпредседника Апелационог Суда или Касационог Суда, у редовној општој седници, решиће о поднетом тражењу најдаље за десет дана.

Ако у овом случају тражење буде управљено против једнога или више судија Касационог Суда (чл. 28.) решаваће о поменутом тражењу остале неизузетне судије. Ако је тражење у исто време управљено против судија нижих и виших судова одлуку ће донети Касациони Суд у пуној односно редовној општој седници (други одељак чл. 30.)

Члан 31.

Ако Апелациони односно Касациони Суд реши да има места истражи за кривично дело, даће одобрење тужиоцу за даље поступање и саопштиће му то одобрење преко надлежног окружног суда.

Ако надлежни Апелациони или Касациони Суд нађе, да нема места тужиочевом тражењу, донеће одлуку и о накнади трошкова на случај да ју је тужени судија тражио.

Члан 32.

Ако надлежни Апелациони односно Касациони Суд нађе да има места тражењу, даљи поступак вршиће се по прописима законика о кривичном судском поступку, односно законика о грађанско-судском поступку.

Примедба. Закон о судијама редовних судова од 16. септ. 1928. год. Бр. 61660. чије смо обнародовање отпочели у првом нашем броју, међувремено је стављен ван снаге новим Законом о судијама редовних судова од 8 јануара 1929. г. Бр. 914. Из тога разлога наставићемо обнародовање новог Закона с том напоменом, да се првих 12. члана већ штампаног старог закона само у толико разликују од новог закона, што се у члану 4. став трећи у другом реду после речи: „или среских судова“ има додати: „или као секретари виших судова“; а у члану 6 у првом реду треба брисати речи: „бирани или“.

Од Главе III. почињући треба пребрисати цео до сада већ саопштени део закона, а на његово место долази ово што следи:

ГЛАВА III.

Постављање судија

Члан 13.

За свако упражњено судијско место среског, окружног и трговачког суда и старешине среског суда, Министар Правде расписује стечај преко „Службених Новина“. Ближа наређења о овом стечају прописује Министар Правде Уредбом. Министар Правде изабраће између пријављених кандидата једнога, који се Краљевим Указом поставља на упражњено место.

Исто тако министар Правде предлаже Краљу председнике окружних и трговачких судова, председнике, потпредседнике и судије Апелационих судова и судије Касационог Суда.

Председнике и потпредседнике Касационог суда поставља Краљ на предлог Министра Правде а по саслушању Министарског Савета, из реда судија Касационог суда.

За свако упражњено место председника окружних и трговачких судова и председника, потпредседника и судија Апелационих судова и судија Касационог суда Министар Правде ће саслушати мишљење Касационог суда.

ГЛАВА IV.

Положај судија

Члан 14.

Судије су независне. У изрицању правде они не стоје ни под каквом влашћу но суде по законима.

Судија не може бити тужен од приватних лица због кривичних дела која је учинио према њима у свом судијском раду, без одобрења Министра Правде.

Члан 15.

Судија се не може бавити занимањем, које је у опреци с чашћу и достојанством његовог положаја, или које би га могло спречавати у савесном и тачном вршењу дужности и довести у сумњу његову непристрасност. Оцена о овоме припада Министру Правде.

Члан 16.

Не могу бити судије у исто време у једном суду, нити заједно судити, сродници по крви у правој линији у коме било степену, у побочној до четвртог степена завршно, по тазбини или крштењу до другог степена завршно, као ни пашенози, чије су жене рођене сестре.

Кад се међу судијама појави овакво сродство, а не постигне се други споразум међу њима, премешта се онај судија, који је дао повода сродству.

Члан 17.

Премештање, пензионисање и отпуштање из службе судија врши Краљ на предлог Министра Правде.

Судија, кад наврши 65. годину а председник и потпредседник Касационог Суда као и председници Апелационих Суда кад наврше 70. годину живота морају се ставити у пензију.

Члан 18.

Ако је судија провео 30 година у државној служби, мора се ставити у пензију, кад он то захтева.

Члан 19.

Судија, кад наврши 15 годину службе, која важи за пензију, а буде пензиовисав, добија 60% од своје плате и редовне станарине. Односно додатка на скупоћу врде наређења, која важе по закону о чиновницима грађанског реда.

За сваку даље започету годину повишава се пензија за 2% тако, да онај који је навршио 35. годину службе, која важи за пензију, добије у име пензије целу плату и редовну станарину с осталим приваљностима, које је имао у часу пензионисања.

Но од специјалног судијског додатка, који је примио у часу пензионисања, судија, ако је стављен у пензију, пошто је навршио најмање 20 година ефективне службе, добија 50% специјалног судијског додатка; ако је стављен у пензију после навршених 25 година службе, добија 60%, а после навршених 30 година службе 70% тога додатка, а после навршених 35 година службе, цео додаток.

ГЛАВА V.

Одговорност судија

А Пред редовним судом

Члан 20.

За кривична дела по казненом закону учињена у вршењу службене дужности, судија потпада под суђење редовних судова.

Ово вреди и за лица која нису судије у смислу овог закона, а по закону о уређењу судова врше судијску дужност.

Члан 21.

За отварање истраге због поменутих кривичних дела потребно је одобрење Министра Правде.

Тужилац је дужан именовати судију кога тужи, јасно разложити зашто га тужи и поднети у изворнику или потврђеном препису доказе о његовој одговорности,

у колико тих доказа нема у самим списима предмета који је дао повода за тужбу против судије.

Ако су докази сведоца, онда треба да означи име и презиме свакога сведока, где се налази и шта ће који сведок сведочити.

Ово тражење подноси се у два примерка.

Члан 22.

Министар Правде има да реши, да ли има довољно основа, да се судија тужи редовном суду за кривично дело.

Члан 23.

Министар Правде ако реши да има места истражи за кривично дело, даће одобрење тужиоцу за даље поступање и саопштиће му то одобрење преко председништва надлежног окружног суда.

Члан 24.

Тужба против судије у случају датог одобрења, да има места гоњењу због кривичног дела, мора се поднети надлежном редовном суду у року од 6 дана рачунајући од дана, кад је тужиоцу достављена одлука Министра Правде.

Члан 25.

Грађанин има право да подиже код редовног суда тужбу за одштету против државе због штете коју му је нанео судија при вршењу службене дужности. Ова тужба застарева за девет месеци, рачунајући од дана када је одлука из које је штета произишла правоснажном постала, а ако та одлука није оштећенику предата, или ако је оштећење учињено каквом другом радњом или нерадњом, онда од дана када је оштећеник за оштећење сазнао. За доказивање ове чињенице може се тужилац послужити свима предвиђеним доказним средствима. Судија се овом застарелошћу може, у парници државе против њега, бравити све док одлука којом је осуђен, не постане правоснажна.

Тужба за одштету подноси се против државе по редовном грађанском поступку.

Редовни судови судиће и о накнади штете држави коју је судија учинио у службеној дужности грађанима, злонамерно или из крајњег нехата, ако је држава осуђена на плаћање накнаде по тужби приватног лица за штету.

Право државе на тужбу суду против судије за накнаду застарева за три године, рачунајући од дана кад је правоснажном постала пресуда којом је држава осуђена на накнаду штете.

Одредба става 2. чл. 20. вреди и овде.

Б. Пред дисциплинским судом

Члан 26.

Кад судија учини дисциплинску кривицу казниће се дисциплински.

Судија се не може осудити ни на какву дисциплинску казну, док не буде надлежно саслушан или позван да се брани по наређењима овог закона.

Као дисциплинска кривица се сматра:

- 1) Кад судија повреди дужност своје службе; и
- 2) Кад својим владањем у служби или ван службе вређа судијски углед.

Наређење овог закона о дисциплинским кривицама и поступку вреде и за судијске помоћнике, а суди им дисциплински суд предвиђен у овом закону. За судије у пензији односно дисциплинске одговорности важе одредбе Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

Члан 27.

Дисциплинске су казне:

- 1) писмени укор;
- 2) новчана казна до три месеца плате;
- 3) заустављање напредовања на виши степен плате на извесно време, а најдуже за три године;
- 4) предлог Министру Правде за премештај у други суд истог степена с правом или без права на накнаду селидбених трошкова;

5) Предлог Министру Правде за стављање у пензију без умањења или са умањењем пензије до 20%;

6) предлог Министру Правде за отпуштање из службе.

При доказаном сиромаштву може се отпуштеном судији истом пресудом признати издржавање највише до половине износа пензије, који би имао да је стављен у пензију, односно његовој некривој породици највише до износа нормалне породичне пензије, која би јој припадала на случај да је осуђени судија умро.

Одлуку по овим доноси Министар Правде.

Члан 28.

Дисциплински су судови двојаки:

1) За судије средњих, председнике и судије окружних и трговачких судова дисциплински суд састоји се из председника или његовог заменика и четири судије надлежног Апелационог Суда и толико њихових заменика из судија истог суда;

2) За судије виших судова и потпредседнике Апелационих Судова, дисциплински суд се саставља од председника или његовог заменика и четири судије Касационог Суда и толико њихових заменика судија из истог суда.

О дисциплинским кривцама председника Апелационих Судова и председника и потпредседника Касационог Суда доноси одлуку редовна општа седница Касационог Суда у првом и последњем степену.

Ови дисциплински судови судиће судији и дисциплинске кривице, које је он као чиновник учинио пре него што је постављен за судију, као и пензионисаном судији, дисциплинске кривице, које је он учинио док је био активни судија.

Сукобе о надлежности између дисциплинских судова Апелационих Судова решава дисциплински суд Касационог Суда.

Члан 29.

Дисциплински судови ће се образовати код Апелационих и Касационог Суда сваке године крајем децембра

за наредну годину. Председника и судије дисциплинских судова као и њихове заменике поставља Краљ указом на предлог Министра Правде.

Дисциплински судови доносе одлуке по свима дисциплинским кривицама већином гласова.

На случај спречености којег сталног судије дисциплинског суда, доћи ће на његово место заменик.

Права и дужности тужиоца у дисциплинским стварима по овом закону врше: код Апелационих Судова виши државни тужилац а код Касационог Суда врховни државни тужилац.

Члан 30.

За искључење и изузимање члавова дисциплинског суда важе наређења законика о кривичном судском поступку. О изузимању одлучује дисциплински суд у тајној седници. Тужени судија има право да изузме по једног судију не наводећи никаква разлога.

Члан 31.

У колико овај закон друкчије не наређује, прописи законика о кривичном судском поступку вреде и за поступање у дисциплинским кривицама.

Члан 32.

Министар Правде, по службеној дужности или по добијеним тужбама, наређује извиђање дисциплинских криваца судија среских, окружних и трговачких судова преко инспектора Министарства Правде или преко председника окружног односно трговачког суда; дисциплинске кривице председника окружних и трговачких судова и судија Апелационих Судова, преко инспектора Министарства Правде или преко председника или потпредседника Апелационих Судова; а дисциплинске кривице председника и потпредседника Апелационих Судова и судија и потпредседника Касационог Суда преко председника Касационог Суда. Дисциплинске кривице Председника Касационог Суда извађа Министар Правде.

Списи о извршеним извиђајима против судија подносе се непосредно Министру Правде, који ће их у року од 14 дана упутити вишем државном тужиоцу односно врховном државном тужиоцу на даљи рад.

Судија има право још за време трајања извиђаја своје дисциплинске кривице одредити браниоца из реда адвоката, судија или судијских помоћника.

У колико орган коме је поверено извиђање нађе за сходно, може окривљеном судији и његовом браниоцу допустити неограничено или делимично разматрање списка чињеног извиђаја.

Члан 33.

Кад се отвори дисциплинска истрага, председник ће одредити једног судију, који ће окривљеног судију саслушати, сведока по потреби под заклетвом испитати и све потребне околности и доказе по службеној дужности извидети, па потом све списе доставити надлежном тужиоштву, које ће у року од 14 дана поднети дисциплинском суду своје предлоге, било да се истрага допуни или да се обустави или да се ствар упути на претрес, обухватајући све тачке окривљења.

Овај одређени судија неће учествовати у усменој расправи и решавању ствари.

Ако је ствар исцрпно извиђена и дисциплински суд нађе да има места суђењу, донеће одлуку да се ствар и без отварања истраге одмах упути на претресе. Ова одлука мора бити образложена и садржавати све тачке окривљења и све што је потребно за претрес.

Члан 34.

Ако дисциплински суд по извршеном поступку нађе да треба обуставити дисциплински поступак, донеће одлуку да се истрага обустави.

Против те одлуке, виши државни тужилац односно врховни тужилац може се жалити вишем дисциплинском суду, ако сам није предложено обустављање истраге. Кад одлука о обустављању дисциплинског поступка по-

стане правоснажна, доставиће се окривљеном судији надлежним службеним путем.

Ако дисциплински суд нађе да истрагу треба допунити, вратиће предмет са својим примедбама одређеном органу, да у смислу ових примедба поступи.

Ако дисциплински суд нађе да се ствар има упутити на усмени претрес, донеће писмену одлуку о томе. Против ове одлуке као и против одлуке по чл. 33. одељак 3. нема места жалби. Достављајући ову одлуку, суд доставља туженику и именик судија за претрес.

Тужилац и туженик имају право да у року од 8 дана по достави одлуке разматрају списе и подносе даље предлоге и наведу нове доказе. Умесност ових предлога и доказа оцениће дисциплински суд, против чега нема места жалби. По истеку овога рока, председник одређује дан претреса и позива државног тужиоца, туженика и његовог браниоца, као и потребне сведоке и вештаке, а уједно издаје и друга наређења потребна за несметано вршење претреса.

Члав 35.

Ако дисциплински суд, било по захтеву било по службеној дужности, сматра да је потребно да се испита какав сведок или прибави какво друго средство ради расветлења ствари, а ово није могуће извршити пре одређеног претреса, претрес ће се одложити.

Претрес је усмен и тајан, но туженик може захтевати да три лица која он одреди присуствују претресу.

Претрес се започиње читањем одлуке о упућивању дисциплинске ствари на претрес, и врши се према прописима законика о кривичном судском поступку.

Ако тужени судија, ма да је позив благовремено примио, не дође на претрес, и не оправда свој изостанак, претрес ће се извршити и пресуда изрећи и без њега, по прочитању његове одбране, ако је достављена или већ постоји у списима.

Члан 36.

Дисциплински суд већа у тајној седници, и суди по слободном уверењу добијеном на усменом претресу.

Пресудом се тужени судија ослобађа као некрив, или оглашује за крива и осуђује на дисциплинску казну. Поред казне, туженик ће бити осуђен и на накнаду трошкова проузрокованих дисциплинским поступком, — иначе трошкове сноси држава. Браниочеву награду увек сноси сам туженик.

Пресуда се одмах усмено објављује, заједно са разловима, а најдаље за 8 дана доставља вишем државном тужиоцу односно врховном државном тужиоцу. Ако тужени судијом умре пре но што је дисциплинска пресуда постала правоснажна, поступак се обуставља.

Члан 37.

Против пресуде дисциплинског суда Апелационог Суда допуштен је призив дисциплинском суду Касационог Суда, а против пресуде дисциплинског суда Касационог Суда у првом степену, редовној општој седници Касационог Суда.

Призив може изјавити надлежни тужилац и туженик или његов бранилац у року од 8 дана рачунајући од дана доставе пресуде. У том року туженик и његов имају право да расмотре списе дисциплинског предмета. Призив се предаје оном дисциплинском суду, који је изрекао пресуду.

Виши дисциплински суд може пресуду против које је призив изјављен одобрити, поништити или преиначити.

Виши дисциплински суд, кад по призиву расматра пресуду нижих судова, доноси своју одлуку у тајној седници.

Члан 38.

Кад пресуда којом је тужени судија осуђен на коју дисциплинску казну, постане правоснажна, председник дисциплинског суда првог степена послаће је Министарству Правде.

Члан 39.

Дисциплински суд може, како приликом одлучивања о отварању дисциплинске истраге тако и у току дисциплинског поступка, у тајној седници одлучити да се судија привремено уклони од дужности, ако према природи и тежини дисциплинске кривице нађе да би за државну службу било штетно задржати га на служби до пресуђења кривице. Ово право припада дисциплинском суду и у случајевима, кад се против судија и судијских помоћника започне кривични поступак или одреди притвор за кривична дела из општег казненог законика.

С тога је дужност кривичних судова да одмах известе непосредног старешину окривљеног лица против кога започну кривични поступак или га ставе у притвор или у истражни затвор.

Жалба на одлуку из става 1. подноси се у року од 3 дана.

Ако се против судије отвори кривична истрага због којег злочинства или због престапа увреде Краља или због којег престапа из нечасних побуда, мора се наредити његово привремено уклањање од дужности.

О сваком овом случају старешине суда морају одмах обавестити Министра Правде.

Члан 40.

Министар Правде може у одлуци којом наређује привремено уклањање судије од службе изрећи да се овоме за време док траје привремено уклањање има обуставити једна трећина плате. Из обустављеног дела плате наплатиће се на завршетку поступка трошкови дисциплинског поступка, ако судија буде осуђен.

Ако судија буде ослобођен, исплатиће му се одмах задржана плата.

Члан 41.

Ако се у дисциплинском поступку нађе да постоји и какво кривично дело по општем казненом законнику, дисциплински поступак ће се по саслушању тужноца

прекинути и списи послати надлежном редовном суду ради даљег законског поступка.

Све док се води поступак код кривичног суда нема места дисциплинском поступању. Кад пресуда кривичног суда постане правоснажна списи ће се послати Министру Правде на даљи поступак.

Члан 42.

Ако кривични суд осуди судију на казну којом је по сили закона или по осуди везан губитком службе, Министар Правде доноси пресуду о отпуштању из службе.

Члан 43.

Ако је судија пресудом кривичног суда осуђен на какву другу казну или од оптужбе ослобођен, његов непосредни старешина известиће о томе Министра Правде, који ће одлучити да ли да се тај судија преда дисциплинском суду.

Члан 44.

Накнада штете коју би судија нанео коме повредом дужности своје службе не може се у дисциплинском поступку тражити.

Члан 45.

Дисциплинске кривице из дела која поред дисциплинске одговорности повлаче и кривичну одговорност за злочинство или преступ који је потекао из нечасних побуда застаревају за 30 година. Остале дисциплинске кривице застаревају за три године.

Право на покретање дисциплинског поступка за ове последње кривице застареће пре речене 3 године, ако Министар Правде, за годину дана од дана кад је за те кривице сазнао, није наредио да се покрене дисциплинско поступање по њима.

Сваки рад о извињању дисциплинске кривице прекида ток застарелости а ова почиње тећи тек од последњег рада.

ГЛАВА VI.

Право надзора

Члан 46.

Врховни надзор над радом среских, окружних и трговачких судова врши Министар Правде преко судских инспектора.

Дужност судских инспектора је да, по упутствима Министра Правде, врше изванредни преглед судова и да о њиховом стању и раду у суду подносе извештај Министру Правде. Ближа наређења о правима и дужностима судских инспектора прописује Уредба о судском пословнику.

Министар Правде може судским инспекторима додељивати и друге административне послове Министарства Правде.

За судске инспекторе могу бити постављени правници који имају услове из чл. 3. од 2. и 3.

Судских инспектора има пет. Они имају ранг, плату, судијски додатак и остале принадлежности судија Апелационог суда.

ГЛАВА VII.

Судијске плате

Члан 47.

Судије среских, окружних и трговачких судова постављају се са положајном платом коју имају чиновници VI групе I категорије по закону о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда од 31 јула 1923. године, и унапређују се у V групу после 4 године од постављања, а у IV групу после 5 година од овог унапређења у IV групу а) после 4 године од овог унапређења, и у III групу после 5 година од овог унапређења, — са положајном платом тих група, с тим да се судије среских судова унапређују у III групу по навршеној 22. години службе.

Старешине среских судова имају исту плату као и судије ових судова према годинама судијске службе.

Председници окружних и трговачких судова и судије Апелационих судова постављају се са положајном платом коју имају државни чиновници грађанског реда IV групе I категорије, и унапређују се после навршених 14 година судијске службе у IV групу а), а после 4 године проведене на председничком положају или на положају апелационог судије, или после 18 година судијске службе у III. групу са положајном платом те групе. Судије нижих судова са III. групом или са IV групом а) постављају се за судије Апелационог суда и председнике окружних и трговачких судова са истом групом.

Потпредседници Апелационих судова постављају се са положајном платом III. групе I. категорије, и унапређују се после навршене 4 године на том положају у III групу а). Судије Апелационих и председници окружних и трговачких судова, после проведених 8 година службе на том положају, унапређују се такође у III групу а).

Председници Апелационих судова, судије Касационог суда и потпредседници Касационог суда постављају се са положајном платом II групе I категорије. После навршене 4 године на томе положају унапређују се у II групу а).

Председник Касационог суда има плату државног подсекретара.

У погледу основне плате важе за сва горе именована лица као и за судијске помоћнике прописи закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

У случају кад је судија (члан 1.) постављен са положаја који је раван по плати положају на који се поставља, године проведене на последњој ранијој плати рачунаће се за прелаз у вишу групу по новом положају. За вишу групу се рачуна и оно време које је судија провео на расположењу, кад се вратио у државну службу.

Члан 48.

Положајне плате судија, потпредседника и председника судова за II групу а), за III групу а) и за

IV група а), које су предвиђене у чл. 47. овог закона, износе:

за II групу а)	45.000 дин.
за III групу а)	39.000 дин.
за IV групу а)	18.000 дин. годишње.

Члан 49.

Судски приправници имају положајну плату IX групе I категорије са основном платом која им према годинама службе по закону о чиновницима грађанског реда припада.

Пристави среских, окружних и трговачких судова имају положајну плату VIII групе са основном платом која им према годинама службе по закону о чиновницима грађанског реда припада. По навршетку 5 година службе на томе положају унапређују се у VII групу.

Секретари окружних и трговачких судова имају положајну плату VII групе са основном платом која им према годинама службе по закону о чиновницима грађанског реда припада.

Секретари Апелационих судова и Касационог суда имају плату судија окружних судова, с тим да секретари могу имати III групу само при Касационом суду.

Члан 50.

Судијама поменутим у чл. 47. и судијским помоћницима поменутим у чл. 49. припада станарина по Закону о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

У колико службени односи, права и дужности судија и судијских помоћника нису овим или другим законима уређени, и за њих вреде прописи Закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда.

Члан 51.

Поред плате и станарине одређује се судијама и судијским помоћницима и нарочити судијски додатак, и то:

Судијским приправницима по 200 динара месечно;
Приставима, секретарима окружних и трговачких
судова по 600 динара месечно;

Судијама среских, окружних и трговачких и секре-
тарима виших судова по 1.000 динара месечно, а судијама
окружних и трговачких судова после навршених 14 го-
дина судијске службе 1.500 динара месечно;

Старешинама среских судова по 1.200 динара
месечно;

Председницима окружних и трговачких судова и
судијама Апелационих Судова по 2.000 динара месечно;

Потпредседницима Апелационих Судова по 2.500
динара месечно;

Председницима Апелационих Судова, и судијама
Касационог Суда по 3.000 динара месечно;

Потпредседницима Касационог Суда по 3.500 ди-
нара месечно; и

Председнику Касационог Суда 4.000 динара месечно.

ГЛАВА VIII.

Одсуства

Члан 52.

Одсуства од дужности дају се само у случају преке
потребе.

Председници и старешине судова могу давати од-
суства судијама и судијским помоћницима свога суда до
5 дана закључно, не рачунајући, у то, време за путовање.

Министар Правде може одредити старешине судова
који ће одобравати одсуства од 6 до 40 дана, а одсуство
дуже од 40 дана одобрава Министар Правде.

ГЛАВА IX.

Ранг судија

Члан 53.

Ранг међу судијама одређују положаји поменути у
чл. 47. а међу судијама истог положаја ранг одређује плата.

ЗБИРКА

ОДЛУКА ВИШИХ СУДОВА

КРАЉЕВИНЕ
СРБА, ХРВАТА и СЛОВЕНАЦА

IX.
1929.

Уредник и издавач:

Др. НИКОЛА Ј. ИГЊАТОВИЋ

председник Апелационог Суда у
Новом Саду

Сарађује:

МИЛАН ПОВОЉНИ

судија Касационог Суда.

НОВИ САД
ШТАМПАРИЈА БРАЋЕ ГРУЈИЋ
1929.

1.

Оно што старешина суда о подручном особљу каже у свом службеном извештају упућеном својој предпостављеној власти, а издатом у свом законитом делокругу, јесте званична тајна, те тако већ по природи ствари, а и по намери не може служити основицом за дисциплински поступак и тужбу од стране заинтересованог подређеног лица.

Касациони Суд Одељење Б., у Н. Саду
бр. Дисц. 6/1921.)

2.

II. Закон о издавану земљишта великог поседа у четворогодишњи закуп, упућује одвајање земљишта у сврху Аграрне Реформе, као и раздеобу великих поседа, у делокруг аграрних управних власти, па према томе у делокруг тих власти спада и решавање о накнади за обраду и семе. — II. Законом забрањени однос не може добити заштиту суда. Такав је однос, давање у пазакуп земљишта додељеног аграрним интересентима, од стране ових потоњих. — III. Не може се узети у обзир жалба, да исказ сведока није тачно узет у записник, ако решење спора није заосновано на исказу тога сведока.

Касациони Суд Одељење Б.) у Н. Саду
бр. Г. 178/1928.)

Касациони Суд одбија ревизиону молбу туженога, и осуђује га да плати тужиљи, на руке њенога правозаступника 350 динара ревизионог трошка, у року од 15 дана, под претњом принудног извршења.

Разлози: Тужени, подносећи против целе другостепене пресуде своју ревизиону молбу, жали се, понајпре, да је суд повредио формално—правно правило кад није уважио његов дилаторни приговор основан на одредби 1. тачке §. 180. Гр. п. п., јер је предмет ове парнице у тесној вези са одредбама Закона о издавању земљишта великих поседа у четворогодишњи закуп, у циљу спровођења аграрне реформе, а такви предмети се, по одредбама тога Закона, упућују у надлежност управних власти наведених у том Закону. Недостатак делокруга редовних судова, налази тужени, не може се заобићи тиме да се изрече да је предмет ове парнице „накнада штете“, као што су учинили нижи судови, јер аграрне управне власти не одлучују само о давању и одузимању земаља аграрним интересентима већ решавају и о накнади штете за усеве итд., као што се види из решења Министарства за Аграрну Реформу Бр. 24·830 од 9. јула 1926. године.

У вези с овим, жали се тужени даље, другостепена пресуда (под предпоставком да се вађе да његов дилаторни приговор није основан) учинила је повреду правних правила и тиме што је примила да је, у смислу 10. тачке §. 14. Закона о издавању земљишта великих поседа у четворогодишњи закуп, ништаван правни посао којим заступник даје такву земљу у пазакуп. Међутим, у пркос томе законском пропису, тврди тужени, настало је обичајно право, по ком се сиромашним и из далеких крајева насељених аграрним рефлектантима може дозволити да могу за првих година издавати у пазакуп земљу коју су добили под закуп. Тек кад би се утврдило да ли оваква изузетна повластица постоји или не, и да ли је, ако постоји, призната и закупцима од којих је тужени узео земљу под пазакуп, што редовни судови сами собом нису могли знати, па су с тога морали у том правцу

одредити доказни поступак, могла се је утврдити и та одлучујућа околност да ли је тужени био добронамеран поседник закупа, у ком случају би му припадало прво да му се само на крају економске године може закуп отказати. У том случају морала би се тужба одбити и протутужба уважити. Како нижи судови нису одредили ове доказе, и ако их је тужени нудио, то је, тврди тужени другостепена пресуда, у том погледу, донета са повредом §§. 268. и 269. Гр. п. п.

Ове жалбе туженикове нису основане. Призивни суд није повредио формално-правно правило кад није уважио тужеников приговор из т. 1. §. 180. Гр п. п., да остваривање овог тужбеног потраживања не потпада под грађански парнични поступак већ под поступак аграрних управних власти, па према томе, у делокруг тих власти спада и решавање о накнади за обраду и семе. Али, у овом конкретном случају, тужени није аграрни интересент, већ пазакупац аграрних интересаната. Како је, пак, аграрни однос између тужиље и ових аграрних интересаната, према ненападнутом стању ствари, дефинитивно раскинут, пошто им је њена земља одузета из закупа, и они са својим пристанком преведени на други аграрни објекат, тужени своју правну позицију не би могао да брани са становишта аграрно-правног односа ни онда кад би његов пазакуп био на Закону основан и ваљан. То он, међутим није, па с тога није основана ни даља туженикова жалба да је призивни суд повредио материјално правно правило кад је нашао, да је закупцима који су земљу добили у закуп, на основу Закона о издавању земљишта великих поседа у четворогодишњи закуп, забрањено давање те земље у пазакуп, пошто је таква забрана основана у одредби т. 10. чл. 14. тога Закона; и кад је, према томе, даље нашао да не треба допустити доказе, које је тужени понудио, да би доказао да је праксом аграрних управних власти, изузетно од Закона, створена могућност за сиромашне аграрне закупце. који немају земљорадничког прибора, да могу у првој години давати у закуп земљу коју су добили у

аграрни закуп, и да су такви били и аграрни интересенти од којих је тужени узео земљу у пазакуп пошто се таква пракса, све кад би се и доказало да постоји, мора сматрати као злоупотреба, противна Закону, и неби могла примити за основ права које би тужени хтео таквим доказом да одбрани.

Најзад, тужени се још жали да, повредом прописа 5. тачке §. 504. Гр. п. п., није прописно и тачно уврштен исказ тужиље у записник од 19. јула 1926. године. Тужиља је наиме, тврди тужени, изјавила да се у опште не сећа ни на што, а судија је ипак, након предочења исказа њеног мужа, узео у записник да тужиља у свему остаје при исказу свога мужа. Ни ова жалба није основава. Тај приговор не садржава повреду из 5. тачке §. 504. Гр. г. г., јер дотичну изјаву нису ни стравка ни њен заступник писали ни диктовали. У осталом, изрека суда није ни заснована на тој изјави, па није донета повредом закона ни у том погледу, све кад би то и била каква повреда.

Како су, према томе, све туженикове жалбе неосноване, ваљало је његову ревизиону молбу обити, и осудити га, по §. 425. Гр. п. п., на сношењење ревизионог трошка тужиље.

3.

I. По наредби бр. 4420/1918. нема важности правни посао у погледу отуђивања некретнине, ако о њему није сачињена исправа. — II. И ако предлежи повреда формални прописа, не мора се разрешити пресуда позивног суда, у колико повреда није битна по судбу парнице. — III. Једна парница се не може суспендовати (§. 234. Гпп.) до решења друге парнице, ако те две парнице немају исти предмет. — IV. Ранија судска пракса да се, наиме пар-

нички трошак има узајамно пребити у парницама ради укидања заједнице, не одговара прописима грађанског парничког поступка. — V. Тужба ради укидања имовне заједнице има се управити против свих грунтовних власника. — VI. У питању права наследства имају се применити правила оног материјалног права, који важи на земљишту оне општине, која је била последње место редовног становања.

(Касациони Суд, Одељење Б., у Н. Саду,
бр. Г. 361/1925.)

Касациони Суд Б. Одељење у Новом Саду ревизионој молби туженог првот реда Ж. М. делимично даје места, пресуду позивног суда делимично и у толико преиначује, да тужбу у погледу некретнине, уписане у grunt. ул. бр. 512. општина Б. П. под топ. бр. 459. кућни бр. 293., одбија, а парничне првостепене и позивне трошкове пребија међу странкама.

У осталом ревизиону молбу као и прикључење истој тужитеља одбија, а ревизионе трошкове пребија међу странкама.

Разлози: Против другостепене пресуде поднео је тужени првог реда Жива М. ревизиону молбу, којом моли, да се нападнута пресуда у целости преиначи и тужитељ са тужбом одбије; а тужитељ Иван М. прикључио се ревизионој молби туженог, молећи, да се нападнута пресуда делимично преиначи у погледу позивног трошка, те да му се на место 2839 дин. досуди 4400 дин. Тужени првог реда напада другостепену пресуду због повреде формално — и материјално — правних прописа и жали се у својој ревизионој молби да је Апелациони Суд у првом реду повредио материјално право, када није одредио преслушање предложених сведока, који би доказали, да се је тужени првог реда у погледу спорне куће 1919. год. споразумео са тужитељем тако, да не само посед већ и власништво спорне куће припада њему.

Надаље жали се тужени првог реда, да је Апелациони Суд повредио формално право и то стриктно наређење §. 234. Гпп., када није на предлог његов суспендовао ову парницу до коначног решења парнице бр. Г. 1695/1922., која се води код бело-цркванског окружног суда ради поседа и власништва спорне куће између њега и тужитеља.

Најзад жали се тужени првог реда, да је погрешно становиште Апелационог Суда у погледу парничких трошкова, када тврди, да је судску праксу — по којој се у парници ради укидања имовне заједнице имају трошкови компенzirати — §. 425. Гпп. сасвим срушио, јер да се је судска пракса и након ступања на снагу новог парничног поступника и даље развијала у старом правцу т. ј. да се парнични трошкови у парницама ради укидања имовне заједнице имају пребити међу странкама.

Ове жалбе су неосноване.

Према тврђењу туженога првог реда странке су склопиле између себе 1919. године усмену погодбу, према којој су Иван и Милан М. отуђили своје сувласничке делове спорних некретнина Живи М. но о томе правном послу нису сачинили исправу, па је стога Апелациони Суд с обзиром на наредбу М. Е. 4420/1918. изрекао, да тај правни посао, будући о њему није састављена исправа, ни тако не би имао важности. Поред таковог правног становишта Апелационог Суда пак постало је сувишно преслушање сведока, које је тужени првог реда у том правцу предложио био. Истина, да је Апелациони Суд у смислу §-а 270. Гпп. у разлозима своје пресуде дужан био мотивисати, зашто је одбио понуђени доказ што је међутим пропустио учинити; но, како из образложења нападнуте пресуде произлази, учинио је то зато, јер је према горе изложеном правном становишту Апелационог Суда преслушање њихово било сувишно, па према томе та повреда формално правних прописа не може се сматрати као битна, због које би се морала разрешити нападнута пресуда. Стога се прва жалба туженога није могла уважити.

Друга жалба у погледу суспендовања ове парнице до коначног решења парнице бр. Г. 1695/1922. јесте такођер неоснована, јер како је то већ призивни суд у разлозима нападнуге пресуде јасно изложио, предмет парнице бр. Г. 1695/1922. јесте други, него ли предмет ове парнице, па стога у овом случају нема места примени §-а 234. Гпп., ни суспендовању ове парнице до коначног решења парнице бр. Г. 1695/1922., јер решење ове парнице не зависи од решења парнице број Г. 1696/1922.

И трећа жалба туженога у погледу парничних трошкова није основана, јер и ако је истина, да је постојала таква судска пракса, да се у парницама ради укидања заједнице имају пребити парнични трошкови ако се само странка није противила укидању без икаквог основаног разлога — зато је ипак одржање те праксе као такве, која је у противности са законом, јер таквог наређења не садржи §. 425. Гпп., искључено.

Но и ако су жалбе ревизионе молбе неосноване, ваљало је ипак нападнуту пресуду по званичној дужности делимично преиначити из следећих разлога:

Тужба ради укидања имовне заједнице имаде се управити против свих грунт. власника. У грунт. ул. бр. 512. општ. Б. П. уписана је као сувласница у 1/6. Милица жена М. рођ. Д., становник бан. паланачки, која је према сведочанству записника смртног случаја, прикљученог списима под 2/. умрла. Без обзира на то да гореспоменуте некретнине леже на подручју општине Б. П., пошто је покојничино последње место редовног становања било у споменутој Б. П., где је имала и општинску надлежност, те се у питању права наследства имају применити правила материјалног права које на земљишту те општине важи, дакле овде аустријско приватно право, а тужиољ је у парници ничим доказао, да су утужени наследници пок. Милице М. дали наследно очитовање своје на њезину оставину, нити је доказано, да им је оставина уручена — па је према томе требало тужбу управити против оставине пок. Милице М. а не против

њезиних само презумптивних наследника; па будући то није учињено и тако један грунтовни интересент није правоваљано у парницу увучен, ваљало је по званичној дужности тужбу у погледу некретнина уписаних у гр. ул. број 512. општ. Бан. Паланка из формалних разлога одбити.

С обзиром пак на то, да је тужитељ на тај начин делом добио, а делом изгубио парницу и тек у призивном поступку отклонио сметњу траженом развргнућу имовне заједнице, кад је решењем грунтовним бр. 848. од 11. маја 1925. год. брисано доживотно право плодуживања, укњиженог у корист Савете М. то већ у смислу §, 423 Гпп. ваљало првостепене и призивне парничне трошкове међу странкама пребити, па се стога ни она жалба, коју је тужитељ иснео у свом прикључењу ревизионој молби у погледу висине призивног трошка, као неоснована није могла узети у обзир.

На основу свега овога, будући је Апелациони Суд повредио формално правно, кад је дао места тужби и у погледу некретнина, уписаних у гр. ул. бр. 512, ваљало је одлучити као у диспозитивом делу ове пресуде, а ревизионе трошкове такођер у смислу §§. 543., 508. и 426. Гпп. међу странкама пребити.

4.

Праено је правило, да менични дужник истина може ставити приговоре који истичу из основног посла, но свагда само према непосредној уговорној странци, а према трећем лицу само у том случају, ако би доказао, да је тужитељ у злој намери прибавио менницу од непосредне уговорне стране, да би тиме био онемогућен приговор, који би се могао учинити према непосредној уговорној страни.

(Касациони Суд Одељење Б., у Н. Саду
бр. Г. 163/1928.)

Касациони Суд ревизиону молбу тужених одбија и осуђује их да тужитељу ва руке његовог правозаступника, плате за 15 дана под претњом оврхе солидарно 400 динара (четири стотине динара) ревизионих трошкова.

Разлози: Пресуду Апелационог Суда напали су ревизионом молбом тужени. Жале се да је Апелациони Суд погрешно установио чињенично стање, да је на овако погрешно установљено чињеничко стање погрешно применио правно правило и да је извео погрешне закључке. Погрешно је установио да тужитељ није имао знања о томе да је меница дата у име куповне цене строја, и ако је доказано да је заложно право, које је служило за осигурање правнога посла, укњижено непосредно у корист тужитеља; оно је шта више укњижено још пре него што је строј био ливерован. Па када је тужитељ у погледу заложнога права стајао са туженима у непосредном правном односу, онда се не може бранити да у погледу правнога посла који је служио за основ заложнога права, није био са туженима непосредно уговорна страна и да није знао у какву је сврху меница издана. Када је тужитељ дакле знао, да је меница дата за куповину строја, онда тужени могу против тужитеља ставити и приговор да је строј неупотребљив, да се куповина уговор има разрешити и да тужитељ нема право на куповину.

Апелациони Суд је повредио правно правило, када није одредио доказни поступак на околност да је строј неупотребљив, те није дао туженима прилике да у овом правцу поднесу доказе. Но повредио је Апелациони Суд правно правило и тиме, што је одбио доказ да је меница тужитељу исплаћена, те би услед тога против тужених могао тужбом иступати само онај ко је меницу скупио, а то је, у најбољем случају, само фирма Б. и Б.

Ове жалбе тужених нису основане.

Правно је правило да менични дужник може истина стављати приговоре који истичу из основнога правнога посла, но свагда само према тужитељу који је са туже-

ним у основноме послу био непосредна уговорна страна. Према трећем лицу, које иступа као тужитељ, само у том случају, ако би доказао, да је тужитељ меницу од непосредне уговорне стране прибавио у злој намери само стога, да на тај начин онемогући туженоме приговоре, које би овај могао ставити према непосредној уговорној страни. Тужени и не тврде, да би мотор, који чини предмет основнога посла купули баш од тужитеља. Према томе се тужитељ не може сматрати непосредном уговорном странком, при свем том, што је за осигурање исплате куповине заложно право укњижено на име тужитеља, јер овим осигурањем тужитељ још није постао непосредна уговорна страна самога основнога правнога посла купопродајног уговора.

Тужени међутим тврде да куповнину, т. ј. меничну своту нису дужни тужитељу наплатити стога, јер да је мотор, који су од фирме Б. и Б. купили, неупотребљив, стављају дакле приговор неправилно извршенога уговора од стране продавца. Како међутим, тужени и не тврде, да би тужитељ, пре него што би меницу од фирме Б. и Б. примио, имао знања о томе, да је мотор неупотребљив, односно да је фирма само зато издала меницу тужитељу, да би осујетила да тужени могу ставити приговор неправилно извршенога уговора, није од важности за решење спора питање, да ли је тужитељ имао знања о томе, да ли су тужени мотор од фирме Б. и Б. купили

За доказ околности да је меница тужитељу по фирми Б. и Б. исплаћена, тужени се у призиву, позивају и на изказ сведока И., преслушаног код првостепенога суда. Како је међутим, баш овај сведок, иначе прокуриста фирме Б. и Б. потврдио, да меница о истеку није исплаћена, него да је фирма дала само нову меницу за покриће, да не би била утужена, а тужени позивајући се на исказ овога сведока, признају, да се код фирме Б. и Б. воде још као дужници, да меницу фирми нису дакле исплатили није повредио Апелациони Суд правно правило када није одредио доказ да је меница тужитељу исплаћена, чиме да би се ови менични обвезници осло-

бодили од дужности плаћања. Расположење о ревизионим трошковима освива се на прописима 543. и 508. §§. гр. пост.

5.

Постојање или непостојање неке личне фирме не зависи од тога да ли је фирма убележена у трговачки регистар или не. Неубележена фирма не ужива оне погодности и предности, које трговински закон даје убележеним фирмама.

(Апелациони Суд у Н. Саду као ревиз. суд, бр. Г. 1020/1927.)

Апелациони Суд одбија ревизиону молбу туженог. Трошак ревизионог поступка установљује се за тужитеља са 173 (сто седамдесет и три) динара, а за туженог са 480 (четири сто осамдесет) динара.

Разлози: Пресуду прививног суда напао је ревизионом молбом тужени. Жали се да је прививни суд донео пресуду повредом материјално и формално правних правила.

Повредио је прививни суд правно правило — тврди тужени — да је стао на становиште да парнична способност тужитеља онако како је у тужби означено постоји и поред тога што је фирма брисана из трговачког регистра.

Повредио је правно правило прививни суд тврди даље тужени и онда када је извео закључак да фирма не престаје након брисања фирме из трговачког регистра и ако је престало само трговачко подuzeће.

Ове жалбе нису основане.

Постојање или непостојања неке личне фирме не зависи од тога, да ли је фирма убележена у трговачки регистар или не. Фирма постоји и пре убележења фирме и не престаје након брисања фирме из трговачког ре-

гистра. Трговачки закон и то §. 160. и 224. само за деоничарска друштво и за задруге прописује то, да они постоје само од дана убележења и да све дотле док деоничарско друштво или задруга нису убележене имају се иста сматрати као и да не постоје, док постојање једне личне фирме није везано за убележбу него по II. зачелу §. 16. трговачког закона фирма може постојати и без убележења но таква фирма не ужива оне погодности и предности које трговачки закон даје убележеним фирмама.

Према горе изложеном а и са разлога наведених у нападнутој пресуди прививни суд је без повреде правних правила установио да је тужитељ у овој парници активно и пасивно процесуално легитимисан, те да има активну и пасивну способност пак је стога ваљало ревизиону молбу туженога као неосновану одбити а трошкове на основу §. 508. гр. п. п. само установити.

6.

Појам искључивог права продаје извесне робе.

(Апелациони Суд у Новом Саду,
бр. Г. 1000-18-1927)

Апелациони Суд у Новом Саду као ревизиони суд ревизију туженог одбија и осуђује туженог да тужитељу на руке правозаступника плати трошак ревизионог поступка од 205 (две сто пет) данара у року 15 дана под теретом принудног извршења.

Разлози: Пресуду прививног суда напао је ревизионом молбом тужени. Жали се да је прививни суд донео пресуду повредом материјално и формално правних правила.

I. Током доказног поступка установљено је — тврди тужени — да му је продавалац продао робу т. ј. пишћаново блато и компреса уз услов искључивог права продавања у Сомбору и околици и према томе је био овлаштен само он ту робу на територију продавати

за што се је тужитељ морао бринути и за што је самим уговором на себе преузео одговорност. Установило се је — тврди даље тужени — да тужитељ са своје стране није удовољио погодби, није забранио продавање дотадањих продавачима на овоме подручју, нити је од њих то право повукао, услед чега није са своје стране тужитељ удовољио уговору, није му предао искључиво право продаје тужбене робе, пак га је суд у супрот томе ипак осудио чиме је повређено материјално правно правило: да продавалац не може тражити од купца испуњење погодбе док са своје стране не удовољи погодби.

Ова жалба туженога није основана.

Према чињеничном стању установљеном по позивном суду произлази да је међу парничним странкама склопљен писмени уговор по коме тужитељ уступа туженом искључиво право продаје пишћанског блата и компреса које робе је тужени купио за 12040 динара уз обавезу да отплати куповнину у три рате од које је отплатио само 1500 динара док остатак не.

Према писменом уговору тужитељ је био обавезан у граду Сомбору и сомборског срезу лиферовати блато за време док траје искључиво право продаје туженога, само туженоме.

Неспорно је да је тужитељ тој својој обавези и удовољио:

Проста чињеница, да су исту робу на дотичној територији за време трајања искључивог права продаје те робе по туженоме и други апотекари продавали не доказује то да се тужитељ огрешио о преузету обавезу јер су ти исти апотекари могли увек из осталих вароши и срезова ту робу набавити пак и од самог туженога који им је ту робу препродати могао.

Према томе чињеница да су и други ту робу на ономе подручју на коме је само тужени имао уговорено искључиво право продаје, и то још за време трајања тога права продавали, не разрешава туженога дужности испуњења уговора јер ничим није доказано да је тужитељ ту робу у оном времену у ком је тужени имао искључиво право продаје и коме другоме осим туженога лиферовао у Сомбор и у срез сомборски.

Како према томе није доказано да је тужитељ уговор нарушио то је тужени дужан уговор испунити, пак је услед тога прививни суд без повреде материјалног правног правила правилно поступио када је првостепену пресуду одобрио.

II. Прививни суд је осим тога — жали се тужени — повредио и формално правно правило јер није преслушао стручњаке на околност у чему се састоји искључиво право продаје и какав је обичај ког таковог пословања у трговачком промету. И ова жалба туженога није основан.

Питање у чему се састоји искључиво право продаје чисто је правно питање које суд без саслушања стручњака може разматрати. То пак питање јасно је решено у тач. д) писменог уговора где се вели: „и док уговор је у крепости ја не могу никоме лиферовати у град Сомбор ни у срез Сомбор блата и компреса и сваку наруџбу дужан сам до Вас упутити, а Ви дужни сте старати се да блата и компресе буду увек на лагеру и Ви нисте опуномоћени преко Вашег рајона ове препарате продати“.

Из те тачке уговора евидентно је да се тужитељ обвезао да за време уговора он не може никоме лиферовати упитну робу него само туженоме. О ту обвезу као што је већ напред изложено тужитељ се није огрешио. У колико је и други исту робу истовремено и продавао, зато тужитељ не може одговорати јер нити је за тај случај преузео одговорност, нити је у стању да од повреде искључивог право продаје туженика са стране трећих лица заштити туженога.

Према томе је прививни суд и без повреде формално правног правила своју пресуду правилно донео без саслушања стручњака на које се тужени тек у ревизионој молби позвао.

Одредбе о ревизионом трошку оснива се на 543. и 508. §§. грпп. а расположење у погледу исплате трошка на руке правозаступника на §. 18. зак. чл. 54 из год. 1912.